

גליון מ"ד תשע"ד
שנה ג'

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה לשיעור קליפין על השיעור לשבתות במוסדות

סיפורי חז"ל

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם
(י"א - ה')

מעשה ברבינו משולם שהיה רופאו של המלך, שאלו המלך פעם: נראה שאבותיך היו כפויי טובה ולא מצא חן בעיניהם הטובה אשר נתן להם הקב"ה. שהרי היה להם מן שהוריד להם הקב"ה מן השמים שהיה בו טעם מעדני מלכים כידוע לכל העולם, אם כן למה התלוננו וביקשו קישואים ושומים שהם מאכלי הפחותים? ענה רבי משולם: אדוני המלך, למחר אשיב לך תשובה. הלך רבי משולם אצל השר שהיה ממונה על מאכלי המלך ואמר לו: יודע אני שהמלך רגיל לאכול אחרי סעודתו שום קטן. מעכשיו אל תוסיף לתת לו עוד שום, כי אני רופאו ויודע שהדבר מזיק לו, וכן עשה אותו, שר ולמחרתו לא הביא לשולחן שומים. כשראה המלך לאחר סעודתו שלא הביאו לפניו שומים כפי הרגלו, בעס ואמר: מדוע לא הבאתם לי שום? השיב לו השר שזה נעשה בפקודת רופא המלך. שאל המלך את רבי משולם: למה פקדת על השר שלא להביא שום? ענה רבי משולם ואמר: ישמעו אונך מה שפיק מדבר, שהרי פעם אחת לא הביאו לך שום ומיד כעסת, ואילו בני ישראל היו רגילים לאכול במצרים מאכלים אלה זמן מרובה כל כך, והנה היו במדבר ארבעים שנה והיו אוכלים רק מן בלי לטעום שום קטן, ולכן התלוננו. אמר לו המלך יפה דיברת, דברך אמת ותורתכם אמת.

(ילקוט מעם לועז)

פרשת השבוע

התאוו תאוו (י"א - ד')

מסופר על הגאון רבי ענויל מסטריה זיע"א שלא היה מעדת החסידים. ואמר פעם להרה"ק רבי יהודא צבי מרוזלא זיע"א, דומני שלהיות רבי ולהתנהג כ"יהודי טוב" (רבי נקרא גם "יהודי טוב) זו היא תאוה ככל התאוות. השיב לו הרה"ק מרוזלא: אמת הדבר, אלא שאי אפשר להגיע לתאוה זו עד שמשברים קודם את כל התאוות הגשמיות.

א-ל נא רפא נא לה (י"ב - י"ג)

סיפר ראש ישיבת פונוביז הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זיע"א: בחול המועד של פסח שנת תרס"ח בהיותי עדיין בחור, הגעתי לראשונה לביקור בעיר ראדין, מיד פנה לביתו של הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, אך לא מצאתי אותו, ישבתי והמתנתי ולפתע שמעתי קול יללה בוקעת, בכי המבטא כאב נורא. ישבתי נדהם ומסוקרן מי זה ועל מה זה? אז הסבירו לי ש"החפץ חיים" מבקש עתה רחמים לרפואה של אישה שהזכירו את שמה לפניו. אמר רבי יוסף שלמה לעצמו:

כיצד יכולים לעזוב מקום כזה, בו מצוי אדם גדול כל כך המסוגל לבכות בכי קורע לב על צרות הזולת, ובו במקום החליט להישאר ללמוד בראדין ולהסתופף בצילו של הכהן הגדול ה"חפץ חיים".

א-ל נא רפא נא לה (י"ב - י"ג)

פעם אחת נפגשו הרה"ק ה"אמרי אמת" מגור זיע"א והרה"ק רבי יחיאל מיכל מאוסטרובצה זיע"א. ביקש רבי יחיאל מיכל מהרבי מגור שיתפלל בעדו שתהיה לו רפואה שלימה ואמר את שמו ושם אמו כנהוג. אמר ה"אמרי אמת": במסכת ברכות (דף ל"ד) אמחו"ל: כל המבקש רחמים על חברו, אינו צריך להזכיר שמו, שהרי משה רבינו, כאשר התפלל על מרים לא הזכיר את שמה, שנאמר "א-ל נא רפא נא לה", ואם כן למה הזכיר כבודו את שמו ושם אמו? השיב הרבי מאוסטרובצה: באמת כוונת הדברים שאין הכרח להזכיר במפורש את שם החולה ושם אמו, אלא אפשר להזכירם גם ברמז, שהרי המילים "רפא נא" הם בגימטריה "מרים יוכבד".

זמני השבת

זמני יציאת השבת:

ירושלים: 8:25 ת"א: 8:28 ר"ת: 8:58

פרשת בהעלותך

זמני כניסת השבת:

ירושלים: 7:07 ת"א: 7:22

העשיר שקרע שטר חוב לאחר פטירתו

בעיר אחת בתוניסיה, חי פעם יהודי שהיה עשיר גדול בעל צדקה וניחן היה במידות תרומיות, הוא התמסר במיוחד למצוות גמילות חסדים, והיה נותן הלוואות קטנות לבעלי חנויות רוכלים, סוחרים זעירים ובעלי מלאכה, סכומים שהיו דרושים להם כדי לנהל את עסקיהם. מובן מאליהם כי לא זו בלבד שלא לקח ריבית מהלווים שלו, אלא אפילו לא דחק בהם לסלק את חובם, כאשר הגיע זמן הפירעון ולא היה להם כסף לשלם, כל מה שהיה דרוש כדי לקבל ממנו גמ"ח, היה לחתום על כתב התחייבות, בו מאשר הלווה שקיבל את סכום ההלוואה, הוא לא היה צריך להביא ערבים שיחתמו על השטר.

פעם אחת בא אל הגביר הזה יהודי, וסיפר לו כי מצבו דחוק מאוד, והוא היה רוצה לפתוח חנות כדי שתהיה לו פרנסה ממנה, הגביר שאל אותו מיד לכמה כסף הוא צריך כדי לפתוח את החנות? והתשובה היתה סכום מסויים של ריאל, המטבע התוניסי, מיד הוציא הגביר את סכום הכסף המבוקש, ואיחל ליהודי הצלחה במסחרו. הלה הוסיף כי יתכן שזה יקח קצת זמן עד שיוכל להחזיר את הכסף, אך הגביר אמר לו במאור פנים כי השם יעזור לו, מכל מקום בשנים עשר החדשים הקרובים אין הוא צריך לחשוב על כך אפילו, "ואילו לאחר מכן נחיה ונראה".

הלווה המאושר חתם על שטר חוב, והלך בשמחה כשבלבו הכרת תודה עמוקה על קבלת ההלוואה. היהודי אמנם פתח את החנות, אולם ההצלחה לא האירה לו פנים, לא זו בלבד שלא הצליח לחסוך כסף כדי לשלם את חובו. אלא שלאט לאט הפסיד את כל הקרן, ותוך שנים עשר החדשים הוא היה עני מרוד כמו מקודם.

בא היהודי שלנו אל הגביר שבור ומבויש, וסיפר לו את מצבו הקשה, וכי הוא הפסיד את כל הכסף שלוה ממנו, ואין הוא יודע מה לעשות עתה. אולם הגביר הרגיע אותו ואמר לו "אסור לו ליהודי ליפול לזרועות האוש, השם יתברך וודאי ימלא את חסרונו, בינתיים זה לא לגמרי היה לשווא, הרי במשך השנה לפחות למדת משהו בחיים, איך לנהל או איך לא לנהל. אשתדל איפה למצוא לך משרה מתאימה אצל אחד מידידי, ובע"ה הכל על מקומו יבוא בשלום".

הגביר קיים את הבטחתו, הוא בא בדברים עם אחד מחבריו

שהיה זקוק לאדם נאמן וישר, שיעזור לו בחנות שלו, הוא לקח אליו את היהודי בהמלצת הגביר, ונתן לו משכורת טובה. היהודי הכין לעצמו קופסה קטנה, ובכל שבוע שם בה כמה מטבעות, כדי לחסוך ממשכורתו את הסכום שלוה מהגביר.

כאשר נתמלאה הקופסה ונאסף בה סכום החוב, בא היהודי אל הגביר, הניח את הכסף על השולחן ואמר: "בשביל מצווה ובמיוחד גמילות חסד לא נוהגים לומר תודה, אולם האמן לי שאצלי היום הוא חג גדול שאני מסוגל להחזיר לך את חובי בעזרת השם יתברך". הגביר שמח בשמחת הלווה והחל לחפש את שטר החוב, אולם לא הצליח למצוא אותו, אחרי חיפוש קצר הוא, אמר ללווה כי למרבה הצער אין הוא יכול כרגע לקבל ממנו את סכום החוב, כי אין שטר החוב תחת ידו, והרי חז"ל אמרו כי אסור לו לאדם להחזיק אצלו שטר חוב שכבר שולם, דבר כזה יכול לגרום סיבוכים מיותרים.

אולם הלווה אינו מוותר והוא מתחיל לבקש את המלווה שיעשה לו טובה ויקח ממנו את הכסף, הוא אמר "אם השם עזר לי שאוכל לשלם את חובי, אין אני רוצה לעכב אצלי את הכסף אפילו רגע אחד מיותר, ומי יודע מה יכול לקרות עם הכסף. עשה נא לי טובה, ואם אתה נתת בי אימון והלווית לי את הכסף, הרי אני וודאי יכול לתת בך אימון, אני סמוך ובטוח שפעם שניה לא תדרוש ממני את הכסף, וכאשר תמצא את שטר החוב ותקרע אותו". בלית ברירה לקח המלווה את תשלום החוב והלווה הלך הביתה שמח וטוב לב.

כעבור ימים מספר חלה הגביר לפתע פתאום והלך לעולמו. כל העיר התאבלה מרות על מותו ללא עת של היהודי היקר, שהיה רודף צדקה וחסד, במיוחד התאבלו אלה וגם היהודי שלנו בתוכם, שנעזרו בפועל על ידי הגביר ששבק עתה חיים לכל חי. בתום ה"שבעה" כאשר החלו בני הנפטר היורשים לעבור על ערימות הניירות שנמצאו במגירותיו של אביהם, הם מצאו שם את שטר החוב על ה"חוב" שהיהודי החזיר כבר, השטר היה אמנם מלפני שנים, אך עצם הימצאו היה בעיניהם להוכחה ברורה כי החוב לא נגבה ולא שולם, באו איפה היורשים אל היהודי שלנו, ודרשו ממנו לסלק את החוב. היהודי נחרד למשמע אונזו, "האמינו לי על דיברתי ששילמתי את החוב" החל לשכנע את בניו של הנפטר.

משל ונמשל

ענין ירידת המן בכל יום

על כך מביאים חז"ל משל: משל לבן מלך שנסע למרחקים מצויד בממון רב שקיבל מאביו המלך. לאחר כשנה הכסף אזל, והוא החליט לשוב לביתו, ולפני שיצא לדרכו חזרה הביתה, שלח "מברק" לאביו שהוא בדרך הביתה. כאשר הגיע, ערכו לו קבלת פנים מפוארת בארמון המלוכה כראוי לבן מלך. הוא שב ונכנס לביתו והשתעשע עם אביו בשמחה רבה. חלפו שבעה ימים, הבן הודיע כי בדעתו לשוב מחר למקומו. אביו הבין את המשמעות ושאל "האם אתה זקוק לכסף?" "כן", השיב הבן. המלך הוציא מהארון פנקס צ'קים וחתם על המחאה ומסר אותו לבנו. בן המלך הביט בצ'ק, וכאילו חשכו עיניו, הוא הסתכל על אביו בתדהמה ובאדיבות ראויה הושיט לאביו בחזרה את הצ'ק. שאל אותו אביו - מה קרה?, האם החתימה לא נכונה, אולי התאריך לא טוב בעיניך? ענהו הבן: הכל טוב, התאריך והחותמת. אלא מה? הסכום שרשמת, הוא סכום פעוט מאד, ויספיק לי בקושי רק לשבוע ימים, לכן אני מחזיר אותו, כי אין לי מה לעשות שם במרחק בסכום כזה. בן ילדי יקירי, השיב המלך: בדיוק זה מה שאני רוצה, כי לא תפליג לך למרחקים ותעזוב אותי עם הגעגועים אליך, תישאר כאן קרוב אלי ותבוא לבקר מידי יום.

כך הענין גם בירידת המן, הקדוש ברוך הוא רצה שבני ישראל ישאו את עיניהם לשמיים דבר יום ביומו, לכן לא נתן את כל ה"מן" בפעם אחת, אלא מידי יום, בכדי שבכל יום יצטרכו לבטוח מחדש בהקב"ה.

וסיפר להם את המעשה שהיה, כיצד הוא הביא את הכסף אל אביהם, וכיצד הוא סירב תחילה לקחתו, כשלא מצא את שטר החוב, וכיצד הוא הלווה ביקש והתחנן לו שיקח את הכסף, והוא סומך עליו שיקרע את שטר החוב כאשר ימצא אותו. עתה נראה כי הוא לא הספיק לעשות זאת עד שהלך לעולמו. ירשי הגביר לא היו מוכנים לקבל את טיעוניו, "יתכן שזה אכן כמו שאתה אומר ויתכן שלא", אמרו לו השניים, "בידינו שטר החוב המעיד על עצמו כי החוב לא שולם, ומשום כך עליך לשלמו", אמרו. בסופו של דבר הסכימו שני הצדדים להביא את הענין להכרעה בפני רב העיר, הרב בחן את שטר החוב היטב וראה שאין עליו שום סימנים שיעידו כי הוא אכן שולם, הוא שמע את טענות הצדדים ושאל אותם שאלות רבות ושונות, הלווה לא הכחיש כי החתימה על שטר החוב היא אכן שלו, אולם הוא המשיך לטעון בעקשנות כי הוא שילם את חובו בסופו של דבר, החזיר הרב את שטר החוב ליורשים, ואמר לצדדים לחזור אליו למחרת בבוקר.

למחרת באו התובעים והנתבע לבית הדין בשעה היעודה, הרב שאל את היורשים אולי יסכימו למחול על החוב, אולם הם השיבו כי אין זה מתקבל על דעתם שאביהם היה מחזיק בידו שטר חוב שכבר שולם, וממילא בטוחים הם כי הכסף מגיע להם. "הבה נראה עוד הפעם את שטר החוב", אמר להם הרב, האחים הוציאו את השטר מהמעטפה כדי להגישו אל הרב, אולם הם נחרדו למראה עיניהם, שטר החוב היה קרוע לאורך החתימה שהיתה בתחתיתו. הם הביטו בפליאה איש על רעהו ושאלו אחד את השני: אתה קרעת את שטר החוב? אתה קרעת את שטר החוב? אולם שניהם הכחישו זאת, ולא ידעו את נפשם. אכן שטר החוב שרק אתמול היה שלם, היה עכשיו קרוע כמעט לשניים. כאן התערב הרב ואמר לשני האחים: שמעו נא יהודים יקרים, אביכם היה יהודי גדול וצדיק, בימי חייו הוא מעולם לא לקח פרוטה של הזולת, ובודאי עכשיו כשהוא בעולם האמת לא היה מוכן לכך שיעשה כאן אי צדק בשמו, היה זה בוודאי הוא בכבודו ובעצמו שקרע את שטר החוב כדי למנוע מעוות שלא יוכל לתקון.

צִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ

לברוח ממהלוקת

סיפר הגה"צ רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א: יום אחד התבשרו תושבי שכונת שערי חסד בשורה משמחת, שחתנו של הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, הגה"צ רבי אהרן כהן זצ"ל שעלה לארץ הקודש, החליט לקבוע משכנו בשכונה. הדבר עורר התרגשות גדולה, וכולם קיבלו את פניו בכבוד גדול והעמידו לרשותו דירה מרוהטת כראוי. והנה לאחר פרק זמן קצר של מספר חדשים, נדהמו תושבי השכונה לגלות כי רבי אהרן נעלם מהשכונה בנסיבות מסתוריות, לאחר היעדרות של שבוע מבית הכנסת, דפקו על דלת ביתו ומשלא נענו, פתחו את הדלת והנה הבית ריק לחלוטין מכל דבר, ניסו לברר אצל השכנים שמא יודע מישהו היכן רבי אהרן, ונענו בשלילה. הכריזו בבית הכנסת האם יש מישהו מהציבור שיודע מה התחרש אצל רבי אהרן? אז ניגש אחד המתפללים יהודי זקן, וסיפר כמשיח לפי תומו כי ראה את רבי אהרן יוצא מן השכונה לפני כשבוע, עם כל מטלטליו בעגלה לכיון יפו. הדבר הכה בתדהמה את ראשי הציבור: מה אירע לרבי אהרן שהביא אותו לעזוב את השכונה ועוד בצורה מסתורית כל כך? החליטו לשלוח משלחת ליפו לברר אצל רבי אהרן פשר הענין, ולנסות לשכנע אותו לחזור להתגורר בשכונה. כאשר הגיעה המשלחת אל רבי אהרן, קיבלם בחביבות ובסבר פנים יפות, לאחר מכן

המשיך ואמר להם: כנראה אתם מתפללים מדוע עזבתי לפתע את השכונה? אסביר לכם: כאשר באתי להיפרד מחותני ה"חפץ חיים" קודם נסיעתי לארץ ישראל, שאלתי בעצתו היכן הוא ממליץ לי להתגורר בארץ הקודש? בירושלים או בצפת, או שמא בחברון או ביפו. השיב לי חותני: לא כל כך חשוב היכן תתגורר, אך דבר אחד תבטיח לי בתקיעת כף, שתברח במהירות ממקום מחלוקת, והיה אם נקלעת למקום כזה, עזוב אותו מיד. ואני הבטחתי זאת לחותני בתקיעת כף. והנה לאחרונה התעורר דין ודברים בבית הכנסת שבשכונתכם בנוגע למשרת הגבאות, ואז נתקפתי לפתע בחרדה עצומה: הרי אינני יכול להמשיך לגור כאן, כדי לא להיכשל ח"ו בעוון החמור של העובר על הבטחה הנעשית בתקיעת כף. על כן נאלצתי לעזוב את המקום בהילות ובמהירות.

מרבנים שלום בעולם

מסופר: פעם התכונן הרד"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א ללכת לביקור נימוסין אצל רב מפורסם, מתוך תקווה שזה יועיל להרבות שלום, אך מקרוביו ניסו למנוע בעדו ולהניאו ממשבתו, בטענה שהדרך קשה היא, והרבי יצטרך ללכת הרבה בעפר. השיב להם הצדיק: למען השלום מוכן אני ללכת בעפר אפילו עשר פעמים, ולא ויתר על הביקור, ובסופו אכן ראו שהביקור היה כדאי ומועיל מאד.

תִּילּוּלָא דְצַדִּיקָא

שבת קודש ט' סיון

רבי משה רבקה ב"ר נפתלי הירש (באר הגולה - תמ"ד)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק מוידויטשוב ב"ר ישכר בעריש (תרל"ג)

יום ראשון י' סיון

הרה"ק רבי משה מראוואדאו ב"ר אליעזר מדויקוב (תרנ"ד)
הגה"צ רבי יצחק יעקב וייס ב"ר יוסף יהודה (מנחת יצחק - תשמ"ט)

יום שני י"ב סיון

רבי יצחק ב"ר שמשון ב"ץ מפראג (חתן המהר"ל - שפ"ד)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מבאר (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)

יום שלישי י"ג סיון

רבי אפרים ב"ר יעקב מוילנא (שו"ת שער אפרים - תל"ח)
הרה"ק רבי עזריאל ב"ר צבי מפליצק (עץ הדעת טוב - תלמיד המגיד - תקפ"ה)

יום חמישי ט"ו סיון

יהודה בן יעקב משבטי קה (ב"א שי"ד)

יום שישי ט"ז סיון

הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מווארקי ב"ר ישראל יצחק (תרכ"ט)
הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד ב"ר חיים מצאנא (תש"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פּרפּראות

ביום ט"ז סיון תש"ד נשלח הרד"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד זיע"א לאושוויץ ובאותו היום עלה על המוקד ויצאה נשמתו בקדושה ובטהרה. על מות הקדושים מסופר: כי לפני ששלחו אותו לכבשונות המוות הכריז: שמי ששיג לו כיפה וטלית קטן, הוא נותן לו הבטחתו שינצל וישאר בחיים, אחד היהודים שהיה שם הסתכן, ובמסירות נפש בדרך לא דרך, השיג לרבי שלום אליעזר את מבוקשו, ואותו יהודי אכן ניצל.

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

הר"ר אליעזר יעקב ברגר הי"ד לרגל נשואי בנו החתן ראובן זאב הי"ד יזכו לרוב תענוג ונחת, אכ"י

בחסות "דודי קאר"
הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
מכל החברות 052-7655-222